

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการให้การศึกษาในปัจจุบันนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถของครูแล้วยังต้องมี เครื่องมือและเทคนิควิธีการทางการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เทคนิควิธีการสอน ที่นำมาใช้คือ เครื่องมือดังกล่าวนี้คือ สื่อทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษานั้นเอง

ศาสตราจารย์ เพียรชอบ^๑ ได้แสดงความคิดเห็นว่า โรงเรียนมัธยมในอนาคตจะใช้สื่อการสอนมากขึ้นโดยเฉพาะสื่อการสอนที่เป็นเครื่องมื่อต่าง ๆ (Hardware) ครูจะใช้สื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่เกี่ยวกับจำนวนเครื่องมือและสื่อการสอน จะมีมากขึ้นและมีคุณภาพดี นักเรียนสามารถใช้เครื่องมือด้วยตนเองที่โรงเรียนหรืออาจเิมไปใช้ศึกษาด้วยตนเองที่บ้านก็ได้ สื่อการสอนจำพวกเครื่องบันทึกเสียง เทปบันทึกเสียงจะมีจำนวนมาก ทั้งครูและนักเรียนจะใช้เครื่องช่วยสอนและแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมัธยมทุกแห่งจะมีศูนย์การเรียนรู้ (Learning Resource Center) ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ โดยครบครัน นักเรียนจะมีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้มากขึ้น โรงเรียนมัธยมจะมีเครื่องมือช่วยสอนและบทเรียนสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง ประเมินผลการเรียนของตนเองและเร่งอัตราเร็วในการเรียนของตนเองในวิชาต่าง ๆ มากขึ้น

อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการเรียนการสอนนั้นจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ "ครู" เป็นสำคัญ"... แต่ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการนำเอา

^๑ สุจริต เพียรชอบ, "หลักสูตรมัธยมศึกษาของไทยในอนาคต" วารสารครูศาสตร์

๘ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๑) : ๓๒-๔๑.

นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่จึงยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอยู่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้มีหน่วยงานหนึ่งขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในการให้การแนะนำเกี่ยวกับการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ หน่วยงานนี้คือ หน่วยงานโสตทัศนศึกษา^๑ หรือหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากรายงานการวิจัยทางสาขาวิชาโสตทัศนศึกษาในประเทศรอบสิบปีที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญและสายอาชีวศึกษาทั้งของภาค เอกชนและรัฐบาลใน ส่วนกลางล้วนขาดแคลนและต้องการสื่อการสอน แต่ขาดงบประมาณทางด้านโสตทัศนศึกษา นอกจากนี้มีวิธีการศึกษาได้รายงานถึงปัญหาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญว่า "...อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่พอ คุณภาพของครูที่สอนยังไม่เป็นที่พอใจ การตกชั้นขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีอัตราสูงมาก ส่วนในสายอาชีพและอาชีพขั้นสูง หลักสูตรและคุณภาพของผู้จบ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัย^๒

จะเห็นได้ว่าปัญหาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาคือ การขาดแคลนโสตทัศนอุปกรณ์ และครูโสตทัศนศึกษาที่ศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษาโดยตรง ดังที่ สุวรรณ โชติสุกานต์ กล่าวไว้ในบทคัดย่อว่า "... อย่างไรก็ตามครูโสตทัศนศึกษาส่วนมากจะให้บริการด้านสื่อการสอน เช่น การฉายสไลด์, ฟิล์มสตริป และภาพยนตร์ประกอบการสอนของครูผู้สอนมากกว่าผลิตสื่อการสอนและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำสื่อการสอนไปใช้ประกอบการสอนทั้งนี้เนื่องมาจากครูโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมส่วนมากไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านโสตทัศนศึกษาโดยตรง ... ครูผู้สอนส่วนมากชอบใช้บริการด้านโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนและ

^๑ สุวรรณ โชติสุกานต์ "บทบาทและฐานะของครูโสตทัศนศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), บทคัดย่อ ...

^๒ พจน์ สะเพียรชัย "ปัญหา หลักการและแนวโน้มของการจัดการศึกษาของไทย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ๑๓ (ตุลาคม - พฤศจิกายน, ๒๕๒๑) : ๑๒ .

ต้องการให้หน่วยงานไอทีศึกษาของโรงเรียนจัดการฝึกอบรม เพื่อแนะนำการผลิตและการใช้สื่อ การสอนและ เทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครูผู้สอน”^๑

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการทางการศึกษาในด้าน การรวบรวม แนะนำ ตลอดจนบริการสื่อคือหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายไอทีศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาานิเทศก์มีหลักการดำเนินการประการหนึ่งที่ว่า ต้องทำงานร่วมกับครู ดังนั้นศึกษานิเทศก์ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่งานรวบรวมและไอทีศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับครูไอทีศึกษาโดยตรง กิจกรรมของศึกษานิเทศก์งานรวบรวมและไอทีศึกษามีหลายลักษณะ แต่ลักษณะที่สำคัญควรกล่าวถึงคือ “... มุ่งเน้นการผลิต รวบรวม เผยแพร่ ตลอดจนบริการสื่อและนวัตกรรมในด้านไอทีศึกษา ... จัดประชุม อบรม สัมมนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับไอทีศึกษา เฉพาะระดับมัธยมศึกษา การศึกษาก่อนเกิดหนังสือและการศึกษาพิเศษ”^๒

อย่างไรก็ตามหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีขีดจำกัดด้านงบประมาณและจำนวน ศึกษานิเทศก์โอกาสที่จะไปนิเทศจัดการประชุมสัมมนาวิชาการ ผลิตสื่อการสอนหรือวิจัยจึงไม่อาจดำเนินงานได้อย่างสม่ำเสมอครอบคลุมได้ทั้งหมด จึงควรที่จะมีการศึกษาถึงความต้องการการนิเทศ เทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาว่าต้องการให้มีการนิเทศเทคโนโลยีทางการศึกษาทางด้านใดบ้างและมีความต้องการนิเทศมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศทางเทคโนโลยีได้ตรงกับจุดประสงค์ของความต้องการมากที่สุด

^๑ สุวรรณา โชติสุกานต์, เรื่องเดิม : ๒ .

^๒ โครงการอบรมหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษา รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๑๔-๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ (ฉายฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษา ฉบับที่ ๒ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา) : ๖๑ (ฮัดสำเนา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความต้องการการนิเทศเทคโนโลยีการศึกษา ของผู้บริหาร ครูโสตทัศนศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๑

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ทำในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา ๑ ที่มีหน่วยโสตทัศนศึกษาหรือหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาเท่านั้น

๒. ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๒.๑ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดจากตัวอย่างโรงเรียนแต่ละโรงเรียนประมาณ

๓๐ คน

๒.๒ ครูโสตทัศนศึกษาทั้งหมดจากตัวอย่างโรงเรียนแต่ละโรงเรียนประมาณ

๓๐ คน

๒.๓ ครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนจากตัวอย่างโรงเรียนแต่ละโรงเรียนประมาณ

๒๔๐ คน

คำจำกัดความของการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันถูกต้องตามความมุ่งหมายของผู้วิจัยจึงขอให้คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การนิเทศเทคโนโลยีการศึกษา หมายความว่า การให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา, จัดทำคู่มือครู และจัดฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อการศึกษา และนวัตกรรมการศึกษาต่างๆ

เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การนำสื่อการสอนและวิธีการมาช่วยให้การเรียนการสอน ได้ผลดียิ่งขึ้น รวมทั้งการนำนวัตกรรมการศึกษามาใช้ด้วย โดยเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงยิ่งขึ้น คำที่ใช้แทนกันในบางกรณีสำหรับการวิจัยนี้คือ โสต-ทัศนศึกษา เนื่องจากงานการนิเทศทางเทคโนโลยี เป็นหน้าที่ของศึกษาพิเศษที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษา

โสตทัศนอุปกรณ์ หมายถึง อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัสดุ เครื่องมือหรือกิจกรรม ที่ครูนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและอาจเรียกเป็น ชื่ออย่างอื่นได้เช่น โสตทัศนอุปกรณ์, โสตทัศนวัสดุ หรือสื่อการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน

หน่วยโสตทัศนศึกษา หมายถึง หน่วยงานหนึ่งของโรงเรียนที่มีหน้าที่บริการ การเลือก การผลิต สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านเทคนิควิธีการสอน และการนำสื่อการสอนไปใช้แก่ครูอาจารย์ ซึ่งอาจมีชื่อเรียกว่า หน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือ หน่วยสื่อการสอนก็ได้

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๑ หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา ๑

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๑

ครูผู้สอน หมายถึง ครู-อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่สอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๑

ครูโสตทัศนศึกษา หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่เป็นครูโสตทัศนศึกษารวมทั้งนักเทคโนโลยีทางการศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการทางเทคโนโลยีซึ่งทำหน้าที่ผลิตและบริการด้านโสตทัศนอุปกรณ์ในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๑ โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะสำเร็จการศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษาหรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

- ๑. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. สํารวจจํานวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๑ ที่มีหน่วยโสตทัศนศึกษาหรือหน่วยเทคโนโลยีการศึกษา โดยสํงแบบสอบถามการสำรวจขั้นต้นแล้ฉง แล้บึงกลุ่มประชากรออกเป็น ๓ กลุ่มคือ

- ๒.๑ ผู้บริหาร
- ๒.๒ ครูโสตทัศนศึกษา
- ๒.๓ ครู-อาจารย์ที่ทำการสอน

๓. สร้างแบบสอบถาม ๓ ชุด สําหรับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูโสตทัศนศึกษาและครู-อาจารย์ผู้สอน ถาถึงเกี่ยวกับข้อสนเทศทั่วไป ความคิดเห็นและนโยบายของผู้บริหารที่มีต่องานโสตทัศนศึกษาและงานเทคโนโลยีการศึกษา ปัญหาการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครูอาจารย์ ความคิดเห็นและความต้องการการนิเทศเทคโนโลยีการศึกษาของครูอาจารย์ผู้สอนและครูโสตทัศนศึกษา รวมทั้งผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา ๑

๔. ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพและความ เชื่อมั่น ของแบบสอบถาม

๕. สํงแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่เลือกไว้โดยวิธีสํงทางไปรษณีย์ และวิธีไปด้วยตนเองตลอดจนทั้งทำการสัมภาษณ์ฝ่ายบริหาร ครู-อาจารย์ ครูโสตทัศนศึกษาแบบไม่เป็นทางการในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับโรงเรียนประจำจังหวัด

๖. รวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๗. สรุปผลการวิเคราะห์และเสนอแนะต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการนิเทศเทคโนโลยีการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา

๒. การวิจัยนี้จะเป็นตัวกระตุ้นและเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและนักบริหารการศึกษาทั่วไปได้สนใจและให้การสนับสนุนงานด้านโสตทัศนศึกษา และหรืองานเทคโนโลยีการศึกษา มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดทำการวิจัย เรื่องความต้องการการนิเทศเทคโนโลยีการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือการศึกษาระดับอื่น ๆ เลย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในเรื่องสถานภาพของโสตทัศนศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการเลือก การใช้ การผลิต และการบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ในสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยเหล่านี้บางส่วนก็เป็นสิ่งเกี่ยวข้องที่ชี้ให้เห็นถึงความต้องการการนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งชี้ดังต่อไปนี้คือ

งานวิจัยในประเทศ

พ.ศ. ๒๕๐๗ สุนทร ศัพท์หงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนราษฎร์ ปี ๒๕๐๗" มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวครูและโรงเรียนในเรื่องอุปกรณ์การสอนและเพื่อทราบข้อคิดในเรื่องอุปกรณ์การสอนจากผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นบริการแก่ครูผู้สอนได้ไม่พอเพียง
๒. สถานที่ไม่อำนวยในการใช้อุปกรณ์การสอน เช่น ไม่มีห้องฉายที่ควบคุมแสงสว่างได้
๓. ครูส่วนมากมีความเห็นว่า ไม่ใช้อุปกรณ์การสอนก็สามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจได้

สุนทร ศัพท์หงษ์, "การสำรวจปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนราษฎร์ ปี ๒๕๐๗" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗)

๔. ครูไม่ทราบว่า จะเลือกอุปกรณ์การสอนมาใช้อย่างไร
๕. เมื่อโรงเรียนไม่มีอุปกรณ์การสอนแล้ว ครูไม่ทราบจะหยิบยืมได้จากที่ไหน
๖. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอก
๗. ครูส่วนมากขาดความรู้ด้านไอทีคอมพิวเตอร์
๘. บางครั้งครูต้องจ่ายเงินส่วนตัวซื้อหาอุปกรณ์การสอนมาเอง
๙. ครูไม่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ ทำให้ไม่ได้ผลและเกิดความเบื่อหน่ายทอดทิ้ง ไม่อยากใช้อุปกรณ์การสอนอีกต่อไป

พ.ศ. ๒๕๑๐ ศรีพรรณ อุประคำ^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับไอทีของนักศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคเหนือ" มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับไอทีของนักศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือหรือภาคการศึกษาที่ ๕ เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข และเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะให้ความช่วยเหลือ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาสำคัญของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนมากได้แก่ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับงานไอทีของนักศึกษาหรือมีให้แต่ไม่เพียงพอ
๒. ครูส่วนมากยังไม่คือมีความรู้ ความสามารถทางไอทีของนักศึกษาเท่าที่ควร
๓. โรงเรียนยังไม่มีการวางแผนโครงการและวัสดุประสงค์สำหรับงานไอทีของนักศึกษาไว้ อย่างแน่นอน
๔. ขาดผู้นำทางไอทีของนักศึกษาในโรงเรียน

^๑ ศรีพรรณ อุประคำ, "การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับไอทีของนักศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาไอทีของนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐)

พ.ศ. ๒๕๑๒ เวลา จตุรพาดิษย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาโครงการ
โสตทัศนศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี".
ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อค้นคว้าโครงการโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัด
พระนครและธนบุรี เกี่ยวกับการบริหารงานและการบริการโสตทัศนศึกษา รวมทั้งการศึกษาถึงผล
การใช้อุปกรณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้และข้อปรับปรุงในการใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและ
ใช้อย่างถูกต้อง ผลของการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

๑. ครูอาจารย์รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการปรับปรุงงานโสตทัศนศึกษา
และถือเป็นนโยบายที่สำคัญอันหนึ่งของโรงเรียน ทั้งยังเห็นความจำเป็นที่จะต้อง
มีห้องโสตทัศนศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียน รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับ
อุปกรณ์การสอนด้วย
๒. ความสามารถด้านโสตทัศนศึกษาของครูโรงเรียนราษฎร์โดยทั่วไปยังขาดอยู่ เป็น
ต้นว่า ครูไม่รู้จักวิธีใช้อุปกรณ์และไม่มีทักษะ เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนมาก่อน
ครูไม่สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนด้วยตนเอง
๓. อุปสรรคสำคัญในการใช้อุปกรณ์การสอนของครูโดยทั่วไปคือ อุปกรณ์ของโรงเรียน
มีน้อยเกินไปไม่พอแก่ความต้องการ นอกจากนั้นสถานที่ตั้งของโรงเรียนยังไม่อำนวย
ความสะดวกในการใช้อุปกรณ์
๔. เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนขาดมากที่สุดได้แก่
เครื่องฉายภาพยนตร์พร้อมห้องฉาย

เวลา จตุรพาดิษย์, "การศึกษาโครงการโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนราษฎร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
โสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒)

พ.ศ. ๒๕๒๐ สันต์ วรศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาและการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดตั้งโครงการโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการสำรวจสถานภาพบางประการเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา เพื่อต้องการทราบปัญหาการผลิต การใช้โสตทัศนวัสดุ และความต้องการรวมทั้งความคิดเห็นข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งโครงการต่อไป ผลของการสำรวจพอสรุปได้ดังนี้

๑. ประเภทของโสตทัศนอุปกรณ์ที่อาจารย์ใช้ประกอบการสอน ส่วนใหญ่ใช้เครื่องฉาย ภาพยนตร์ประกอบการสอนมากที่สุด รองลงไปได้แก่ของจริง หุ่นจำลอง เครื่องฉาย สไลด์ แผนภาพ เครื่องฉายฟิล์มสตริป แผนที่ ป้ายนิเทศ เครื่องบันทึกเสียง แผนภูมิ และลูกโลก
๒. ปัญหาในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ที่อาจารย์ผู้สอนพบมากที่สุดคือ ไม่สามารถหาโสตทัศนอุปกรณ์ได้ตามความมุ่งหมาย ปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายโสตทัศนอุปกรณ์มาทำการสอน ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้ ขาดผู้ให้คำแนะนำ สภาพอาคารเรียนไม่อำนวย ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนใช้ มีโสตทัศนอุปกรณ์น้อย เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาไม่สนับสนุนให้ใช้โสตทัศนอุปกรณ์
๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- ๓.๑ ด้านการผลิต ควรใช้เวลาผลิตและร่วมกันผลิตโดยอาจารย์ผู้สอน นิสิตฝึกสอน และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาเพื่อให้มีจำนวนพอ ทางโรงเรียนควรมีงบประมาณสำหรับนักเรียนที่ช่วยผลิตอาจจัดให้มีการประกวดผลงานด้วยก็ได้

๑ สันต์ วรศิริ, "การจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาและการศึกษาปัญหาและอุปสรรค การจัดโครงการทางโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" (โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๐) : ๔.

๓.๒ ด้านการใช้ ความรู้มีมือการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ให้อาจารย์ได้
ใช้อย่างถูกวิธีและมีเวลาเตรียมก่อนใช้จริง ทพวควิชาใดใช้สอประเภทใด
บ้างควรจัดเป็นโปรแกรมระยะยาวจะดี

๓.๓ ด้านการบริการ ความรู้เจ้าหน้าที่ทางสอทัศนศึกษาประจำเพื่อแนะนำและช่วย
เหลือ แจ้งรายการต่าง ๆ ให้อาจารย์ทราบ มีแบบจองห้องสอทัศนศึกษาให้
จองล่วงหน้าได้สะดวก ควรให้ยืมอุปกรณ์ไปใช้ในห้องเรียนต่าง ๆ ได้ และ
ควรมีการอบรมอาจารย์ผู้สนใจให้มีโอกาสใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็น

พ.ศ. ๒๕๒๒ สุวรรณา โชติสุกานต์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "บทบาทและฐานะของครู
สอทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงวิธี
การจัดและดำเนินงานด้านสอทัศนศึกษา และศึกษาถึงบทบาทและฐานะของครูสอทัศนศึกษาในโรง-
เรียนระดับมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

๑. บทบาทของครูสอทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ การให้บริการและผลิต
สื่อการสอนตลอดจนการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำสื่อการสอนไปใช้ประกอบการสอน
ของครูผู้สอน
๒. ครูสอทัศนศึกษาส่วนมากให้บริการด้านสื่อการสอน เช่น การฉายสไลด์, ฟิล์มสตริป
และภาพยนตร์ประกอบการสอน มากกว่าการผลิตสื่อการสอนและการให้คำแนะนำ
เกี่ยวกับการนำสื่อการสอนไปใช้ประกอบการสอน
๓. ครูสอทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมส่วนมาก ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านสอทัศนศึกษา
ขามาโดยตรง
๔. ครูผู้สอนส่วนมาก เห็นคุณค่าและความสำคัญของครูสอทัศนศึกษาว่าเป็นบุคคลที่สามารถ

๑ สุวรรณา โชติสุกานต์, "บทบาทและฐานะของครูสอทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" (ปริณญาณิพนธัมหาบัณฑิต ภาควิชาสอทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓)

ช่วยเหลือให้คำแนะนำในด้านการเลือก การผลิต และการนำสื่อการสอนไปใช้ประกอบ
การสอนแก่ครูผู้สอน

๕. ครูส่วนมากต้องการให้หน่วยวัสดุทัศนศึกษาของโรงเรียนจัดการฝึกอบรม เพื่อการแนะนำการผลิตและการใช้สื่อการสอนและ เทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครูผู้สอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มัวโรซ์ บี แคมป์ (Maurice B. Camp)^๑ ได้ศึกษาองค์ประกอบของการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครู เพื่อค้นหาว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครู ผลของการวิจัยพบว่า

๑. การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์และระดับความรู้ในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครูมีความสัมพันธ์กันคือครูที่มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุทัศนูปกรณ์มาก จะใช้วัสดุทัศนูปกรณ์มาก
๒. ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ในสมัยที่เป็นนักเรียนฝึกหัดครูมีอิทธิพลต่อการใช้ในขณะที่เป็นครู
๓. ผู้บริหารและครูเชื่อว่าวิชาวัสดุทัศนศึกษาเบื้องต้นมีความจำเป็น ควรบังคับให้ครูเรียนทุกคน
๔. โดยทั่วไปแล้ววัสดุทัศนูปกรณ์ในโรงเรียนยังมีไม่พอ

ปี ค.ศ. ๑๙๖๔ ชาลส์ เอฟ. ชูลเลอร์, (Charles F. Schuller) เฮนรี เจ. สเคลลีย์ (Henry J. Skelly) และดอนัลด์ สกอต (Donald Scoot)^๒ ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง

^๑ Maurice B. Camp, "Some Factors Related to the Utilization of Audio-Visual Materials, with Suggestions for Teacher Preparation in this Area", Dissertation Abstract, 1985, Vol 18 : 155.

^๒ Charles F. Schuller, Henry J. Skelly and Donald Scoot, "Survey of Audio-Visual Education in Hawii, Its Status and Need" A.V. communication Review (Volume 12, No 1 Spring 1964) : 125-126.

"สถานะและความต้องการโสตทัศนูปกรณ์ในรัฐฮาวาย" ผลของการวิจัยมีดังนี้

๑. ควรจัดให้มีผู้อำนวยการทางโสตทัศนศึกษาของรัฐ
๒. ควรตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาตามท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อบริการแก่สถานศึกษา
๓. ควรปรับปรุงเกี่ยวกับการควบคุมแสงสว่างในห้องเรียน
๔. ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนได้รับความรู้เกี่ยวกับสื่อมวลชนใหม่ ๆ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางโสตทัศนศึกษาจากมหาวิทยาลัย เป็นวิทยากร

ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ เอลวิส ฮิวอี้ อาร์เทอร์บิวรี่ (Elvis Hugh Arterbury)^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้บริการศูนย์โสตทัศนศึกษาของครู ซึ่งจัดขึ้นโดยศูนย์บริการทางการศึกษาในรัฐเท็กซัส" โดยพิจารณาวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาว่าครูได้ใช้ศูนย์บริการนี้หรือไม่ และศึกษาสาเหตุที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการใช้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ยิ่งใช้บริการครุยาวนานเท่าไร ครูก็ใช้บริการโสตทัศนูปกรณ์มากขึ้น
๒. ครูที่สอนวิชาเฉพาะและครูในโรงเรียนระดับประถม ใช้บริการของศูนย์นี้มากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนระดับมัธยม และระดับเตรียมอุดม
๓. ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษามีแนวโน้มในการใช้บริการบ่อยครั้งที่สุดในขณะที่ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์มีแนวโน้มการใช้บ่อยครั้ง
๔. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมทางโสตทัศนศึกษาจะใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม
๕. การยืมหรือการส่งคืนที่ไม่สะดวก ชักช้า เป็นอุปสรรคต่อการใช้บริการของศูนย์นี้

^๑ Elvis Hugh Arterbury, "Teacher Utilization of Media Service Provided by the Regional Education Service Centers in Texas," Dissertation Abstracts International Vol. 32 No 9 (March 1972), : 4825A - 4826A.

ปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ยูน อิล ซาง (Yoon Il Sang)^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความต้องการโปรแกรมการให้บริการสื่อทางการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงโซล ประเทศเกาหลี" เพื่อศึกษาถึงความสะดวกในด้านเครื่องใช้ทั้งในการใช้และก่อนการใช้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญ และความสนใจของครู และผู้บริหาร ในการใช้สื่อทางการศึกษาในกรุงโซล ประชากรที่ศึกษามีทั้งหมด ๓๑๔ คน ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. ครูเพียง ๒๓ % และผู้บริหาร ๓๒ % มีประสบการณ์เกี่ยวกับโปรแกรมสื่อการศึกษา หรือสื่อทัศนศึกษา ซึ่งครูและผู้บริหารเหล่านี้ได้รับประสบการณ์มาจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัยและบริการทางการศึกษา
๒. ผู้บริหาร ๔๒ % และครู ๔๓ % เห็นความสำคัญของรายการบริการทางการศึกษาในเรื่องสื่อการศึกษาในอนาคต
๓. อุปกรณ์ที่ผู้บริหารต้องการอย่างมากที่จะให้ดำเนินการผลิตได้แก่ แผ่นโปร่งใส การแสดง และนิทรรศการ แต่อย่างไรก็แล้วแต่ครู ๔๐ % สนใจในเรื่องการตั้งแสดง และนิทรรศการมากกว่า
๔. ครูสนใจที่จะรู้มากขึ้นเกี่ยวกับภาพยนตร์ขนาด ๑๖ มม. ภาพยนตร์ ๘ มม. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องฉายภาพทึบแสง ครูบางส่วนสนใจต่อการผลิตและการใช้แผ่นโปร่งใส สไลด์ ๒ x ๒ นิ้ว ภาพถ่ายและวัสดุโปรแกรมการสอน
๕. ผู้บริหาร ๗๕ % และครู ๓๕ % เสนอให้มีการฝึกงานและการจัดสัมมนาในระหว่าง การปิดภาคฤดูร้อนอันเป็นวิธีการที่ดีของการให้บริการทางการศึกษา

^๑ Yoon, Il Sang, "A study of the Need for an Inservice Education Program in Education Media for Secondary School of Seoul, Korea" Dissertation Abstracts International Vol, 38 No. 4 (October 1977), : 1830-A - 1831-A.